

Lp Jaak Aab

Riigikogu majanduskomisjoni esimees
jaak.aab@riigikogu.ee
majanduskomisjon@riigikogu.ee

03.06.2024 nr 1-8/188-5

Lp Madis Timpson

Justiitsminister
info@just.ee
madis.timpson@just.ee

Lp Mario Kadastik

Riigikogu majanduskomisjon
mario.kadastik@riigikogu.ee

Märgukiri konkurentsiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 384 SE kohta

Lugupeetud Jaak Aab,
Lugupeetud Madis Timpson,
Lugupeetud Mario Kadastik

Eesti Advokatuur tänab kaasamise eest ECN+ direktiivi ülevõtmise ja 384 SE-ga seonduvasse protsessi, sealhulgas võimaluse eest osaleda 28. mail 2024 Riigikogu majanduskomisjoni istungil ning 30. mail 2024 kohtumisel justiitsministeeriumiga.

Meile arusaadavalt oli Riigikogu majanduskomisjoni 28. mai 2024 istungi tulemiks ühine arusaam, et vajalik on teostada ECN+ direktiivi ülevõtmiseks sobivate alternatiivsete lahenduste võrdlev kaardistus (s.o vääртеomenetlus vs erihaldusmenetlus).¹ Asjaomase kaardistuse pinnalt on võimalik seada selge tegevusplaan, kuidas direktiivi ülevõtmise ning 384 SE-ga edasi liikuda (sh võttes arvesse erinevate lahenduste rakendamisele kuluvat aega ning regulatsiooni sobivust).

Tulenevalt antud arusaamast osalesid Eesti Advokatuuri esindajad ka 30. mail 2024 kohtumisel justiitsministeeriumiga ning olid valmis arutama ECN+ direktiiviga seonduvaid võimalikke alternatiive. Justiitsministeeriumi esindajad aga keeldusid võrdleva arutelu alustamisest ning olid valmis arutama üksnes vajalike HKMS-i muudatustega seonduvat. Eelneva põhjendusena viidati korduvalt *poliitilisele suunisele* võtta ECN+ direktiiv üle erihaldusmenetluses.

¹ Delfi. Seaduse muutmine venib ja Eesti saab selle eest Euroopalt trahvi. Aasta lõpuks võib see paisuda üle miljoni euro. Mari Muru, 29.05.2024. *Kättesaadav*: <https://www.delfi.ee/artikkel/120296624/seaduse-muutmine-venib-ja-eesti-saab-selle-eest-euroopalt-trahvi-aasta-lopuks-voib-see-paisuda-ule-miljoni-euro>, (31.05.2024).

Advokatuuri hinnangul ei ole eelnev Riigikogu majanduskomisjonis arutatuga ja antud suunistega kooskõlas (sh nagu seda on väljendatud meedias). Lisaks pärinevad advokatuuri hinnangul enamik 384 SE-ga seonduvaid probleeme just kitsast, üksnes ühte alternatiivi arvestavast lähenemisest. Senini ei ole aset leidnud sisulist ja kaasavat alternatiivide kõrvutamist. Eelnevat on oma seisukohtades ja arvamustes korduvalt välja toonud õiguskantsler, Tartu Ülikooli õigusteadlased, Eesti Advokatuur ja selle konkurentsioiguse, haldusõiguse ja põhiõiguste kaitse komisjonid ning erinevad ettevõtlusorganisatsioonid.

Võimalike alternatiivide (haldusmenetlus ja väärtomenetlus) võrdlev analüüs viidi läbi justiitsministeeriumi poolt 2020. aastal tellitud Tartu Ülikooli uurimistöo raames. Töö lõppjärel oli, et kõikidest variantidest põhjendatuim on EL-i halduskaristuste ülevõtmine väärtomenetlusega koos asjakohaste muudatustega väärtomenetluse reeglistikus. Sellisel juhul saavutatakse korraga kolm olulist eesmärki: (i) võetakse EL haldustrahvid Eesti õiguskorda (väärtomenetluse) korrektselt üle; (ii) tõhustatakse väärtomenetlust ka nn siseriiklike väärtomenetluste puhul; (iii) tagatakse isikute põhiõigused niivõrd raskete karistuste korral, nagu seda näevad halduskaristuste nime all ette mitmed EL õigusaktid.² Antud seisukohtadega justiitsministeerium kahetsusväärset arvestanud ei ole ning sealjuures toomata ka mingeidki põhjendusi. Ajakohasem (sh 1. novembrist 2023 jõustunud väärtomenetluse muudatusi arvesse võttes) alternatiivsete lahenduste võrdlev analüüs puudub – 384 SE seletuskirja Lisa 6 ei saa pidada võimalike lahenduste analüüsiks. Viidatud dokument ei arvesta 1. novembril 2023 jõustunud muudatustega ning pigem jätab mulje juba valitud lahenduse tagantjärele õigustamisest.

Algav Riigikogu istungite paus on Advokatuuri hinnangul sobiv aeg võrdleva analüüsi teostamiseks ning selle tulemi pinnalt vajaliku eelnõu koostamiseks (tehniliselt võiks see olla teostatav kiires ajaraamis). Rõhutame eraldiseisvalt, et ka nn haldusmenetluse lahendusega jätkamine eeldab kehtiva õiguse ja senise eelnõu olulist muutmist. Ka venitab eelnõu jõustumist (ECN+ direktiivi ülevõtmist) ning reaalselt rakendamist oluline oht, et õiguskantsler, nagu ta lubanud on, pöördub eelnõu põhiseaduspärasuse kontrollimiseks Riigikohtusse.³

Lähtudes eeltoodust, palume justiitsministeeriumilt ja Riigikogu majanduskomisjonilt selget seisukohta ECN+ direktiivi ülevõtmise edasise protsessi osas: kas teostada ECN+ direktiivi ülevõtmiseks sobivate alternatiivsete lahenduste võrdlev kaardistus (s.o väärtomenetlus vs erihaldusmenetlus) või tuleb võtta ECN+ direktiiv üle erihaldusmenetluses. Parim viis sellise seisukohani jõudmiseks võiks näiteks olla justiitsministeeriumi, Riigikogu majandus-, õigus- ja põhiseaduskomisjonide ja huvigruppide ühine koosolek.

Käesolevaga kinnitab Eesti Advokatuur jätkuvat valmisolekut ECN+ direktiivi ülevõtmisega seonduvatesse küsimustesse panustada, kuid soovib seda teha viisil, kus erinevaid alternatiive on sisuliselt kaalutud.

² Tartu Ülikool. Arvamus Arvamus konkurentsiseaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise eelnõu kohta (07.02.2022). *Kättesaadav*: <https://adr.rik.ee/jm/dokument/11679760>, (31.05.2024).

³ Õiguskantsleri 22. mai 2023 kiri justiitsministeeriumile (nr 18-2/230780/2302740). *Kättesaadav*: https://www.oiguskantsler.ee/sites/default/files/field_document2/Konkurentsiseaduse%20muudatustest.pdf, (31.05.2024).

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Imbi Jürgen
Esimees